

Igrom na otvorenome do zdrave budućnosti za pokrajinu Fife

Carrie Lindsay

Iskustveno učenje koje pruža igra na otvorenome ima velike pozitivne učinke na zdravlje, opće blagostanje organizma i razvoj ekološke svijesti. Autorica nam opisuje kako su škotske vlasti uključile aktivnosti na otvorenome u predškolski odgoj od samog početka.

Škotska pokrajina Fife mnogima se ne čini mjestom koje bi promoviralo igru i učenje na otvorenome. Ne možemo se pohvaliti planinama poput Munroa ili Corbetta. Ipak, možemo ustvrditi da smo posvećeni razvoju i uspješnom provođenju odgoja i obrazovanja na otvorenome, posebno u ranim godinama djeteta.

U zadnjih nekoliko godina promovirali smo i kod djece poticali, od najmlađe dobi pa nadalje, ljubav prema otvorenom prostoru i prirodi. Naši su se stručnjaci za rani odgoj i obrazovanje godinama divili norveškim iskustvima i željeli prenijeti model njihovih šumskih dječjih vrtića u jaslice i vrtiće pokrajine Fife. Pedagozi iz Norveške bili su nam u posjetu 2005. godine, kako bi motivirali naše odgajateljice na odgoj na otvorenome i u prirodi, te su došli i sljedeće godine da provjere naš napredak. Ponekad ovakvi posjeti imaju malo utjecaja na svakodnevni rad s djecom i mladima. Kod nas, u pokrajini Fife, to definitivno nije bio slučaj, a naš je projekt *'Iskustvo šumskih vrtića'* ostvario veliki uspjeh. Projektu je 2010. godine dodijeljena glavna nagrada *'Uspješnosti Fife'*, u kategoriji *'Za budućnost'*.

Pitate li odrasle o njihovim iskustvima iz djetinjstva, mnoge njihove lijepe uspomene vezat će se uz odlazak na more, uspon na brdo, bicikliranje s prijateljima ili sportsko natjecanje na otvorenome. Za nedavnog posjeta norveškom seoskom vrtiću na farmi,

djeca su ponosno pokazivala slike s pecanja kroz rupu na ledu i šumskog objeda s juhom uz logorsku vatru. Puno smo naučili iz norveških iskustava o igri na otvorenome, baš kao što i oni mogu naučiti štošta iz našeg cjelovitog promišljanja pristupa ranoj pismenosti i matematici.

U današnje se vrijeme bojimo rizika povezanih s učenjem i igrom djece u prirodi. Da, trebamo djeci pružiti sigurnost, ali im istovremeno moramo omogućiti da istražuju čarobni svijet prirode, što nekima predstavlja ključ cjeloživotnog učenja i razumijevanja svijeta. U Norveškoj je manji postotak zaraze bakterijom *Escherichia coli* nego u Škotskoj, a nemaju striktnu regulativu poput nas, koja zabranjuje da djeca pomažu seljacima kod hranjenja i mužnje životinja, ili da obavljaju neke druge zadatke na farmi. Norveška iskustva dječjih vrtića na otvorenome privlače muškarce za odgajateljsko zanimanje, što djeci pruža mogućnost muškog uzora i široku lepezu različitih iskustava u odgoju muške djece, koja često nedostaje u našim,

škotskim vrtićima u kojima prevladavaju odgajateljice.

Odgojno-obrazovni učinci boravka na otvorenom sežu puno dalje od okvira koji sadrži uobičajeni plan dnevnih aktivnosti. Igra i učenje na otvorenome pružaju brojne i dobro dokumentirane prednosti za mentalno zdravlje. Omogućimo li djeci od najranije dobi

igru i učenje u prirodi, od njih ćemo stvoriti novu generaciju obdarenu vještinama, stavovima i uvjerenjima potrebnima za smisleni odnos s prirodom. Ekološka i zdravstvena korist od ovakvog pristupa očita je svima. Kroz zdravlje i dobrobit djece, mladih i cijele zajednice najbolje se ocjenjuje uspješnost razvoja, odgoja i učenja u prirodi od najranije dobi.

U nekim školama i vrtićima Fife, u kojima je shvaćena važnost igre i učenja u prirodi od ranog djetinjstva, više nema ograda i ograničenja - od tjelesnog odgoja do uzgoja vlastitih lijeha s povrćem, u bilo koje doba godine. Roditelji, odgajatelji i djeca prihvatili su da je jedina prepreka učestalom boravku na otvorenome neodgovarajuća odjeća.

Naš program *Aktivni vrtići za aktivnu pokrajinu Fife* osvojio je mnoge državne nagrade i priznanja. Program *60-minutno dijete* potiče djecu da budu aktivna i vani, u prirodi, a ne samo unutar odgojno-obrazovne institucije; naša mreža biciklističkih i pješačkih staza potiče pojedince i cijele obitelji na aktivno kretanje do vrtića i natrag.

Razvoj vrtićkih igrališta, kao učionica na otvorenome i mjesta za razvoj tjelesne agilnosti, također je prepoznat. U suradnji s djecom, dizajnirali smo sprave i igraonice na otvorenome i pokazali da oslušujemo dječje potrebe, radi ostvarenja svih potencijala svakog djeteta.

U nekim vrtićima, gdje igra i učenje prestaju na izlaznim vratima, razvili smo projekte koji potiču obitelji na zajedničko učenje i igru u prirodi. Ovaj je projekt stvorila radna grupa iz *Zajednice integriranih vrtića*, a potiče ugrožene obitelji, čija djeca nemaju prethodna iskustva zajedničkog, obiteljskog boravka u prirodi, da praznicima zajedno provode vrijeme u prirodi, te na otvorenome uživaju u igri i učenju od prirode.

Od najranijih vrtićkih, pa do tinejdžerskih godina, naš projekt *Veza s prirodom* omogućuje mladima da se uz podršku okoline natječu u prirodi, nudeći konkretne nagrade i prilike za izgradnju samopouzdanja. Projekt je partnerstvo više komplementarnih službi, koje mladima s poteškoćama u učenju u klasičnom okruženju učionice

nude izazov da dožive uspjeh u učenju i igri, te tako grade samopouzdanje za život u odrasloj dobi.

Plan i cilj za budućnost jest razviti igru i učenje u prirodi, koje brine o zdravlju i dobrobiti djece cijele Fife u najširem smislu. Uz podršku na državnoj razini i kroz programe kao što su *Kurikulum za uspješnost (Curriculum for Excellence)*, *Učiniti kako treba za svako dijete (Getting it Right For Every Child)*, *Okvir za rani odgoj i obrazovanje (The Early Years Framework)*, te uz pomoć Konvencije UN o pravima djeteta, na pravom smo putu da koristimo prirodu za igru i rani odgoj i time zadovoljimo potrebe djece i mladih. U svijetu koji se neprestano mijenja, razumijevanje prirode i okoliša, te vlastitog zdravlja i dobrobiti, može biti ključ uspjeha i početna točka djece i mladih pokrajine Fife, na njihovom putu prema odrastanju.

Carrie Lindsay je regionalna pedagoška savjetnica pokrajine Fife; izlaganje o važnosti boravka u prirodi predstavila je 16. rujna 2010. na konferenciji 'Igra na otvorenome' u gradu Markinchu u pokrajini Fife. carrie.lindsay@fife.gov.uk